

HELSINGIN YLIOPISTO
VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
KRIMINOLOGIAN JA OIKEUSPOLITIIKAN INSTITUUTTI

KATSAUKSIA 23/2017

SUOMALAISET VÄKIVALLAN JA
OMAISUUSRIKOSTEN KOHTEENA
2016
– KANSALLISEN RIKOSUHRI-
TUTKIMUKSEN TULOKSIA

PETRI DANIELSSON & JUHA KÄÄRIÄINEN

Julkaisija Helsingin yliopisto
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
www.helsinki.fi/krimo

PL 24, Unioninkatu 40
00014 HELSINGIN YLIOPISTO

Sarja Katsauksia 23/2017

ISBN ISBN 978-951-51-0644-5 (pdf)
ISSN 2342-7779 (verkkajulkaisu)

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	1
1 Tutkimuksen tausta	2
2 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuminen	3
3 Väkivallan pelko	16
4 Omaisuusrikosten kohteeksi joutuminen.....	20
Kirjallisuus	25
Liitteet.....	27

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa esitetään Kansalliseen rikosuhritutkimukseen (KRT) perustuvia tietoja uhkailujen, fyysisen väkivallan sekä omaisuusrikosten kohteeksi joutumisesta sekä väkivallan pelosta vuosina 2012–2016. Kansallinen rikosuhritutkimus on nimetön, 15–74-vuotiaille suunnattu kysely, johon vastasi vuonna 2016 yhteensä 6 159 Suomessa vakituisesti asuvaa henkilöä.

- Vuonna 2016 kuusi prosenttia 15–74-vuotiaista suomalaisista oli joutunut läimäisyyn tai sitä vakavamman väkivallan kohteeksi. Nuoret kokivat fyysistä väkivaltaa selvästi vanhempia ikäryhmiä enemmän. Fyysistä väkivaltaa kokeneiden osuus laski noin prosenttiyksikön edellisvuoteen nähden, mutta oli samalla tasolla kuin vuonna 2014.
- Uhkailua kokeneita oli 10 prosenttia vastaajista. Uhkailua kokeneiden osuus oli samalla tasolla kuin aikaisempina vuosina.
- Miesten ja naisten välillä ei ollut eroja fyysisen väkivallan kokemisessa. Miehet ilmoittivat kuitenkin kokeneensa uhkailua naisia useammin.
- Vamman aiheuttaneen väkivallan kohteeksi oli joutunut neljä prosenttia 15–74-vuotiaista suomalaisista. Osuus oli edellisvuosien tasolla.
- Naiset kokivat väkivaltaa useimmin työtehtävissään ja omassa kodissaan, miehet julkisilla paikoilla. Naisten työpaikallaan kokeman väkivallan ja uhkailun yleisyys on vuosina 2012–2016 lisääntynyt.
- 32 prosenttia 15–74-vuotiaista ilmoitti pelänneensä väkivallan uhriksi joutumista iltaisin kodin ulkopuolella. Katuväkivaltaa pelänneiden osuus on noussut vuodesta 2014 noin viisi prosenttiyksikköä, mutta oli edelleen vuoden 2012 tasoa matalammalla.
- Työpaikalla tapahtuvaa väkivaltaa oli pelännyt 15 prosenttia vastaajista. Työpaikkaväkivallan pelko on lisääntynyt noin kaksi prosenttiyksikköä vuodesta 2014.
- Noin 16 prosenttia vastaajista ilmoitti välttävänsä jotakin kotinsa lähellä olevaa aluetta väkivallan uhan vuoksi. Osuus oli samalla tasolla kuin edellisenä vuonna, mutta korkeampi kuin vuonna 2014. Välttämiskäyttäytyminen oli selvästi yleisempää kaupunkimaisissa kunnissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla.
- Polkupyörävarkaudet ja autoihin kohdistuneet vahingonteot olivat yleisimmät kotitalouksien omaisuuteen kohdistuneet rikokset. Kotitalouteen kohdistuvien omaisuusrikosten kohdalla muutosta ei havaittu edellisvuosiin nähden.
- Tavaran tai palvelun ostamisen yhteydessä tapahtuneesta huijaamisesta ilmoitti aiempaa useampi, noin 5 prosenttia vastaajista. Myös maksukorttipestosten ja identiteettivarkauden uhriksi joutuneiden osuus nousi aikaisempiin vuosiin nähden.

1 TUTKIMUKSEN TAUSTA

Rikostilastot ja muut viranomaislähteet kuvaavat väkivallan ja muiden rikosten yleisyyttä puutteellisesti, koska vain osa rikoksista tulee poliisin tai muiden viranomaisten tietoon. Rikoksista ilmoittaminen voi riippua muun muassa siitä, määrittävätkö ihmiset heihin kohdistuneet teot rikoksiksi ja haluavatko he, että tekijä joutuu teostaan vastuuseen. Viranomaisilastot kuvaavat varsin luotettavasti esimerkiksi vakavaa väkivaltaa, mutta lievän väkivallan ilmitulo on paljon sattumanvaraisempaa. Myös viranomaiskontrollin teho ja suuntautuminen sekä lainmuutokset vaikuttavat tekojen ilmituloon ja tilastoitumiseen.

Viranomaislähteisiin liittyvien rajoitteiden vuoksi on tärkeää saada poliisi- ja tuomioistuintilastoista riippumatonta ja niitä täydentävää tietoa rikollisuudesta ja kansalaisten turvallisuudesta. Eräs keino tällaisen tiedon tuottamiseen ovat väestöön kohdistetut kyselytutkimukset. Niiden avulla voidaan tuottaa kontrollijärjestelmästä riippumatonta tietoa väkivallanteokojen ja uhkailun yleisyydestä väestötasolla, sekä saada tietoja sellaisista teonpiirteistä, joita ei kirjata virallistilastoihin. Lisäksi kyselyissä voidaan selvittää myös koettua turvallisuutta, kuten sitä, miten suureksi huolenaiheeksi ihmiset kokevat väkivallan ja muun rikollisuuden elinympäristössään.

Suomessa uhritutkimuksia on tehty 1970-luvulta alkaen ja systemaattisesti vuoden 1980 jälkeen (Heiskanen 2002; Sirén ym. 2010). Tässä raportissa esitetään uudistetun Kansallisen rikosuhritutkimuksen (KRT) tuloksia (suunnittelusta ks. Sirén 2011). Kyseessä on järjestyksessään viides Kansallinen rikosuhritutkimus, joka on toteutettu yhdenmukaisin menetelmin vuosina 2012–2016. Tässä raportissa esitettävät tiedot ovat peräisin vuoden 2016 tutkimuksesta ja aikasarjojen osalta vuosien 2012–2016 tutkimuksista (vuosien 2012–2015 tuloksista ks. Sirén ym. 2013, Danielsson ym. 2014, Danielsson & Salmi 2015, Danielsson & Kääriäinen 2016).

Tutkimuksen aineisto kerättiin posti- ja internet-kyselynä syksyn 2016 aikana. Raportissa esitettävät tiedot koskevat 15–74-vuotiaiden, Suomessa pysyvästi asuvien henkilöiden kokemaa väkivaltaa ja omaisuusrikoksia (ks. liite 1. Kyselyn toteutus ja aineisto). Kyselyn tulokset ovat keskeisiltä osin vertailukelpoisia vuosien 2012–2015 tietoihin, mutta eivät tätä aikaisemmin suoritettuihin uhritutkimuksiin, jotka eroavat tästä kyselystä sekä tietosisällön että kyselymenetelmien suhteen.

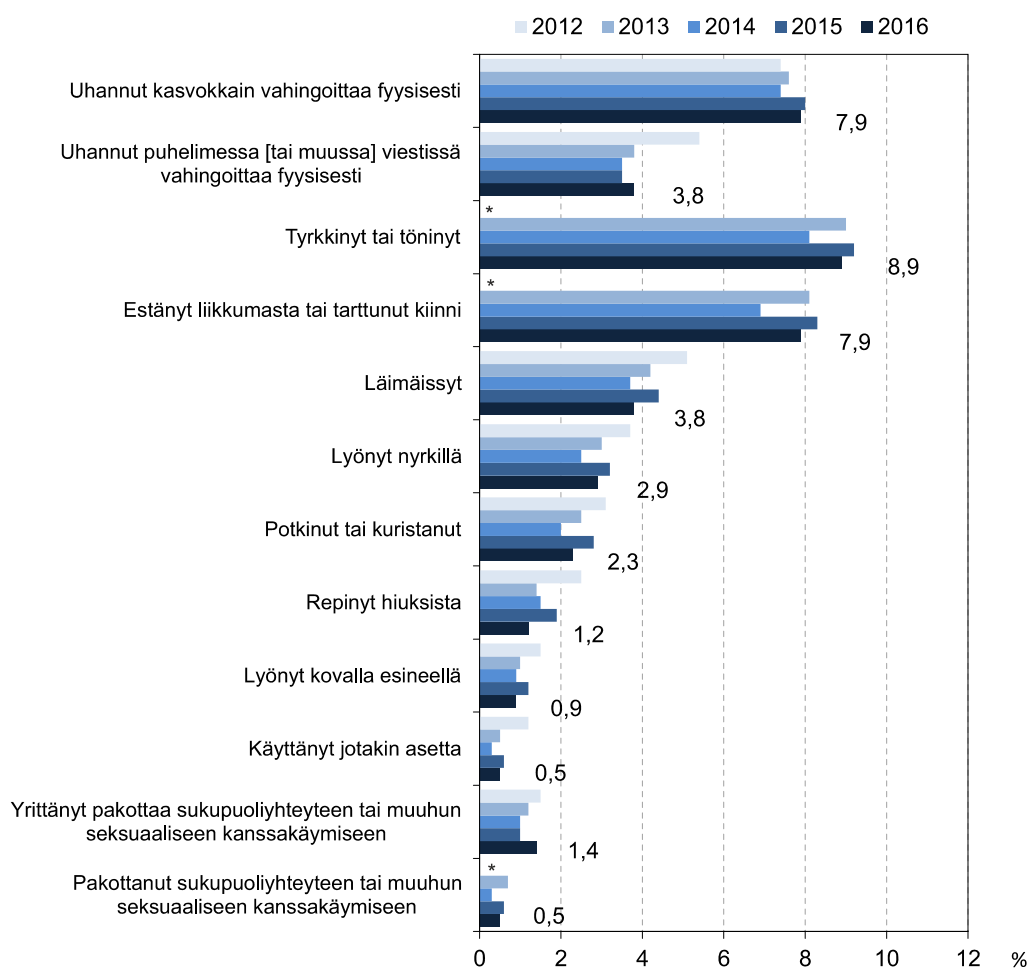
2 UHKAILUN JA VÄKIVALLAN KOHTEEKSI JOUTUMINEN

Kansallisen rikosuhritutkimuksen keskeisimpiä tavoitteita on seurata väkivalta- ja uhkailutilanteiden sekä omaisuuteen kohdistuvien rikosten kehitystä. Tähän tarkoitukseen väestökyselyihin perustuva tutkimus sopii erityisen hyvin; kun kyselyn menetelmä ja kysymysten muoto pidetään yhdenmukaisena, voidaan luotettavasti seurata näiden ilmiöiden yleisyydessä tapahtuvia muutoksia väestötasolla. Lisäksi kyselymenetelmä mahdollistaa rikosilmiöiden yleisyydessä tapahtuvien muutosten tarkastelun tavalla, joka on riippumaton kontrolliviranomaisten toiminnasta ja kirjauskäytännöistä.

Kansallinen rikosuhritutkimus on toteutettu lähes yhdenmukaisin menetelmin nyt viitenä vuonna peräkkäin, vuosina 2012–2016. Aikajänne mahdollistaa lyhyen aikavälin kehityssuuntien tarkastelun. Samalla voidaan kuitenkin todeta, että rikosilmiöiden yleisyydessä tapahtuvat muutokset ovat usein hitaita ja tasomuutokset lyhyellä aikavälillä vähäisiä. Tämä on seurausta siitä, että rikosilmiöiden syyt, olivat ne sitten yhteiskunnallisia tai yksilötason tekijöitä, muuttuvat väestötasolla hitaasti.

Uhkailun ja väkivallan yleisyys. Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutumista on selvitetty esittämällä vastaajalle luettelo uhkailua tai väkivaltaa sisältävistä teoista. Vastaajilta kysytään, onko joku tuttu tai tuntematon henkilö käyttäytynyt vastaajaa kohtaan mainituilla tavoilla viimeisen 12 kuukauden aikana. Teot ulottuvat sanallista tai kirjallisista uhkailuista asetta käyttäen tehtyyn fyysiseen väkivaltaan. Kysytyt teot ja niiden yleisyys vuosina 2012–2016 on esitetty kuviossa 1¹.

¹ Vuoden 2012 kyselyssä joitakin tekemuotoja koskevat kysymykset poikkesivat muotoilultaan myöhemmistä kyselyistä, eivätkä siten ole vertailukelpoisia vuodesta 2013 alkaen tehtyihin kyselyihin. Tällaisia tekemuotoja ovat: a) tyrkkiminen ja töniminen, b) liikkumisen estäminen ja c) sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen kanssakäymiseen pakottaminen. Kuviossa 1 näiden tekemuotojen kohdalla on puuttuva tieto vuoden 2012 tietojen osalta.

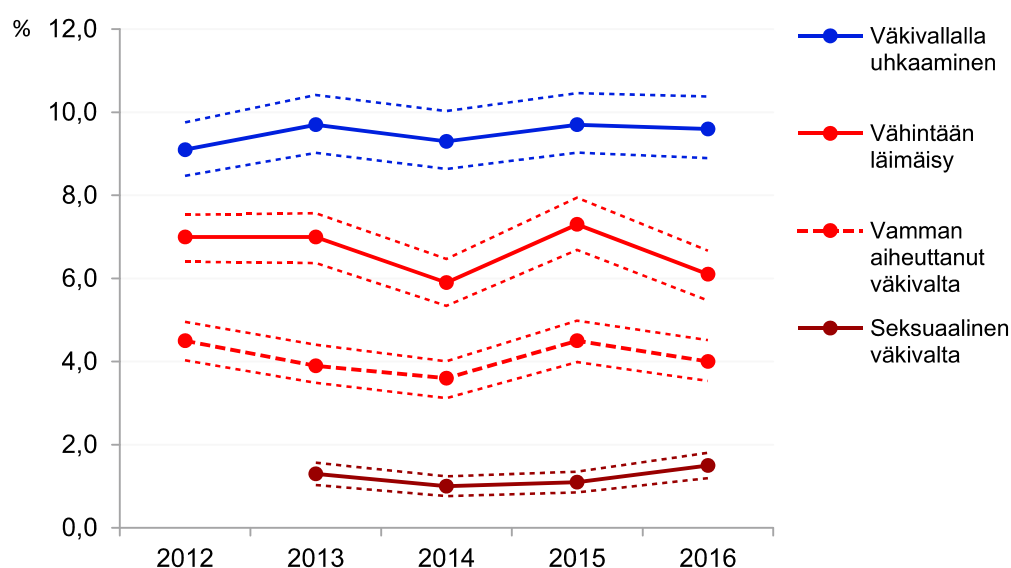
Kuvio 1 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet 15–74-vuotiaat vastaajat tekotyypin mukaan vuosina 2012–2016 (% , vuoden 2016 tieto merkitty myös numeroin). (*=puuttuva tieto; kysymystapa vuonna 2012 ei ollut täysin vertailukelpoinen myöhempiin kyselyihin nähden.)

Kaikkiaan eri tekemuotojen esiintyvyydessä havaitut erot ovat vuosina 2012–2016 pysyneet erittäin vakaana. Yleisimpiä tekoja ovat olleet verraten lievät fyysisen väkivallan muodot, kuten tyrkkiminen ja töniminen sekä liikkumisen estäminen ja kiinni tarttuminen. Näistä tekemuodoista on ilmoittanut hieman alle kymmenesosa vastaajista, vuonna 2016 kaikkiaan yhdeksän ja kahdeksan prosenttia vastaajista. Harvinaisimpia tekoja ovat olleet näitä vakavampia väkivallan muodot, kuten kovalla esineellä lyöminen ja asetta käyttäen tehty väkivalta, joista on ilmoittanut noin yksi sadasta vastaajasta. Vuonna 2016 läimäisystä ilmoitti neljä prosenttia ja lyönnistä kolme prosenttia vastaajista. Seksuaalisesta väkivallasta on viime vuosina ilmoittanut noin prosentti vastaajista.

Kuviossa 2 uhkailua ja väkivaltaa sisältäviä uhrikokemusten yleisyyttä vuosina 2012–2016 on tarkasteltu tekoryhmittäin siten, että tarkastelussa on eroteltu uhkailua sisältävät teot, vähintään läimäisyn käsittävä fyysinen väkivalta, fyysisen vamman aiheuttanut väkivalta sekä seksuaalinen väkivalta. Seksuaalisen väkivallan osalta tarkastelu on rajoitettu vuosiin 2013–2016, koska kyselylomakkeeseen

tehtiin vuosien 2012 ja 2013 välillä pieniä muutoksia seksuaalista väkivaltaa koskeviin kysymyksiin, eivätkä luvut näin ollen ole vertailukelpoisia.

Tarkastelujaksolla ei havaita suuria muutoksia eri tekokokonaisuuksien esiintyvyydessä. Väkivallalla uhkaamista oli vuosina 2012–2016 kokenut noin kymmenes vastaajista (2016: 9,6 %). Vähintään läimäisyn käsittävistä väkivallasta ilmoitti kuusi prosenttia vastaajista vuonna 2016, mikä oli noin prosenttiyksikön vähemmän kuin edellisellä vuonna, joskin samalla tasolla kuin vuonna 2014. Fyysisen vamman aiheuttanutta väkivaltaa taas oli kokenut neljä prosenttia vastaajista, mikä oli edellisvuoden tasolla. Kaikkiaan voidaan todeta, että fyysisen väkivallan taso on vaihdellut viime vuosina vain vähän. Havainto vastaa pääpiirteissään poliisin tietoon tulleen väkivallan kehitystä (ks. Tilastokeskus 2017)². Seksuaalisesta väkivallasta ilmoittaneiden osuus taas on pysynyt noin yhdessä prosentissa koko tarkastelujakson ajan (2016: 1,5 %).

Kuvio 2 Uhkailu- ja väkivaltatilanteiden kohteeksi joutuneet vuosina 2012–2016 (% 15–74-vuotiaista ja 95 % luottamusväli).

Uhkailun ja väkivallan yleisyys sukupuolen ja ikäryhmän mukaan. Seuraavassa väkivaltakokemuksia on tarkasteltu tekokokonaisuuksittain sukupuolen ja ikäryhmän mukaan. Uhkailut, joihin ei ole liittynyt uhrin ja tekijän fyysistä kontaktia, on erotettu omaksi kategoriakseen. Liikkumisen estäminen, kiinnitarttuminen sekä töniminen on niin ikään erotettu omaksi ryhmäkseen. Uhkailu ja lievempi fyysinen väkivalta ovat myös tekoja, joissa todennäköisimmin esiintyy tulkintaeroja teon luonteesta, ts. käsitys siitä, mitkä teot ovat tahallista vahingoittamista, on subjektiivista, ja voi vaihdella tekijästä ja olosuhteista riippuen. Aikaisemmissa tutkimuksissa onkin todettu, että tekojen tulkitseminen väkivallaksi riippuu esimerkiksi tekijän ja uhrin sukupuolesta (Kivivuori ym. 2012; Kivivuori 2014). Vähintään läi-

² Vuonna 2011 poliisin kirjaamien väkivaltarikosten määrä nousi voimakkaasti, mutta laski vuosina 2012–2014. Ajankohtaan liittyvä huomattava vaihtelu selittyy todennäköisesti vuonna 2011 voimaan tulleella lainmuutoksella, jonka myötä alaikäiseen tai läheiseen kohdistetut lievät pahoinpitelyt tulivat virallisen syytteen alaisiksi.

mäisyn tai lyömisen sisältäneitä tekoja voidaan puolestaan pitää väkivallan mittarina, jossa subjektiivisten tulkintaerojen rooli on vähäisempi kuin lievemmässä väkivallassa.

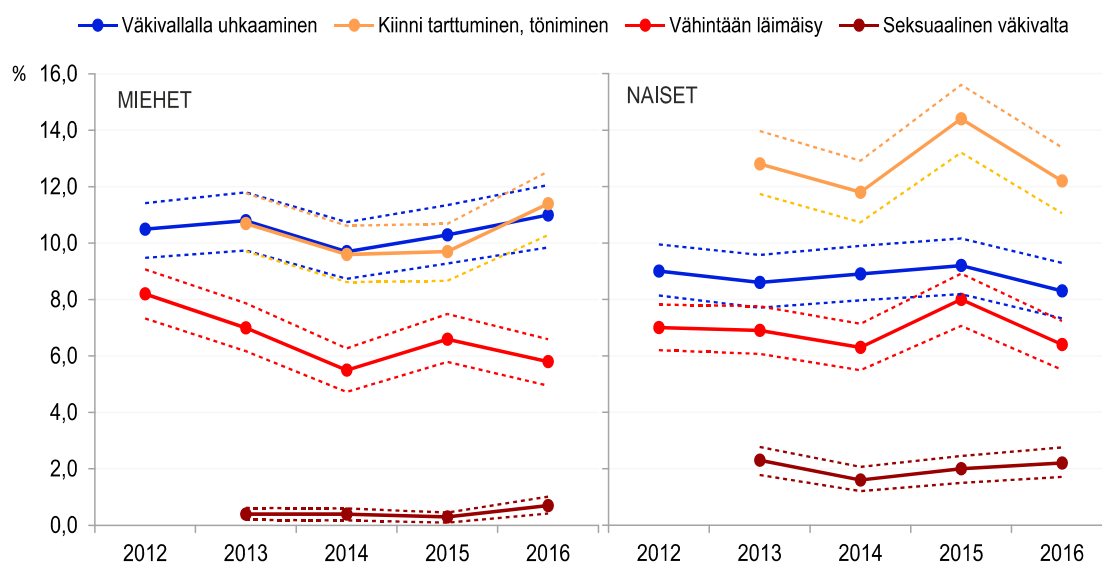
Vuoden 2016 kyselyssä sukupuolten väliset erot uhkailun ja väkivallan kokemisessa olivat erittäin vähäisiä (taulukko 1). Miesten ja naisten kokeman väkivallan yleisyydessä ei ollut eroa missään tarkasteltavassa väkivallan muodossa, mukaan lukien lievimmät ja vakavimmat fyysisen väkivallan muodot. Miehillä oli kuitenkin jonkin verran enemmän kokemuksia väkivallalla uhkaamisesta, kun taas naiset ilmoittivat useammin seksuaalisesta väkivallasta tai sen yrityksestä. Tulokset vastaavat suurelta osin aikaisempien vuosien tuloksia, joskin joinakin tutkimusvuosina naiset olivat kokeneet miehiä useammin fyysistä väkivaltaa.

Taulukko 1 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2016 (%).

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Väkivallalla uhkaaminen	9,6	11,0	8,3	15,1	13,4	10,7	4,1
Liikkumisen estäminen, kiinni tarttuminen tai töniminen	11,8	11,4	12,2	21,6	17,6	11,3	5,1
Vähintään läimäisyn käsittävä fyysinen väkivalta	6,1	5,8	6,4	11,6	9,8	5,3	2,4
Fyysinen väkivalta yht.	13,5	13,0	14,0	24,7	20,2	12,7	5,9
Seksuaalinen väkivalta tai sen yritys	1,5	0,7	2,2	3,1	2,8	0,7	0,8
Kaikki tekemuodot yht.	17,8	17,0	18,5	29,8	26,0	17,6	8,3
Vastaaajat yhteensä* (painottamaton n)	6109	2740	3369	590	716	1799	3002

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaismäärään.

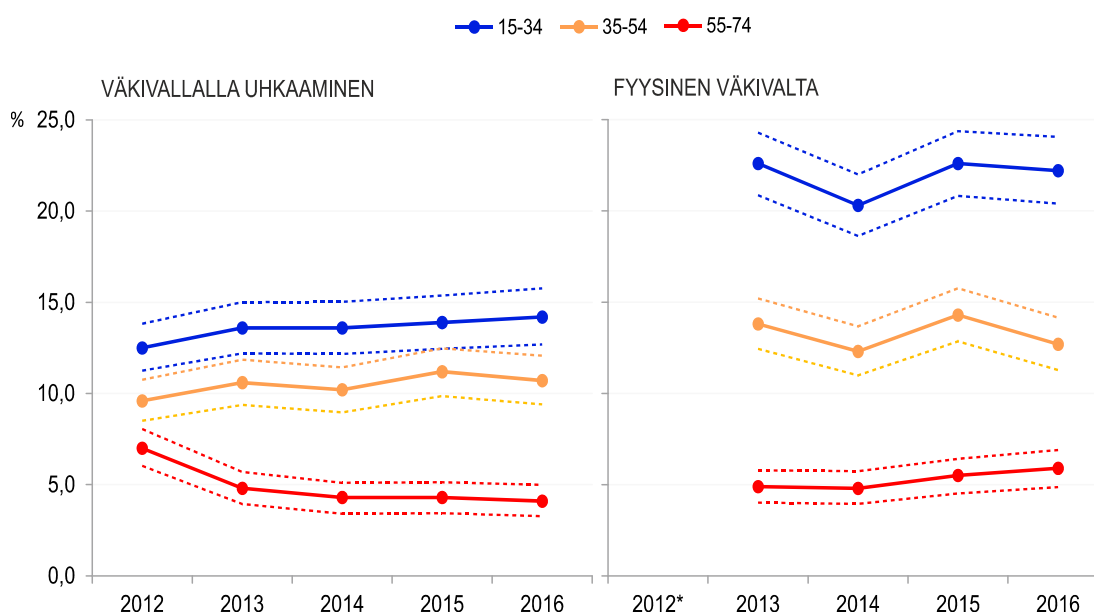
Kuten aikaisemmissa uhritutkimuksissa, ikäryhmittäiset erot uhkailun ja väkivallan kokemisessa olivat hyvin suuria: nuorimmassa ikäryhmässä niin uhkailuja kuin eriasteista fyysistä väkivaltaa koettiin selkeästi eniten. Vanhimmassa ikäryhmässä, eli 55–74-vuotiaiden keskuudessa, fyysisen väkivallan ja uhkailun kokeminen taas oli kaikkein vähäisintä. Ikäryhmittäisten erojen suhteen tulokset ovat samansuuntaisia kuin aiemmissa kansallisissa uhritutkimuksissa (ks. esim. Sirén ym. 2010).

Kuvio 3 Uhkailu- ja väkivaltilanteiden kohteeksi joutuneet vuosina 2012–2016 sukupuolittain (% 15–74-vuotiaista miehistä ja naisista sekä 95 % luottamusväli).

Kuviossa 3 väkivalta- ja uhkailukokemusten esiintyvyyttä on tarkasteltu koko tutkimusjaksolla (2012–2016) sukupuolittain ja tekotyypin mukaan. Kuten kuviosta havaitaan, lähes kaikissa tekemuodoissa keskeinen tulos on tekojen esiintyvyyden suhteellinen vakaus yli ajan: esimerkiksi uhkailujen yleisyys on tarkastelujaksolla pysynyt erittäin vakaana niin miehillä kuin naisillakin. Miesten kokemassa vähintään läimäisyn käsittävässä fyysisessä väkivallassa voidaan kuitenkin havaita lievästi laskeva kehityssuunta vuosina 2012–2016. Edelleen tarkastelusta havaitaan, että naiset ovat ilmoittaneet keskimäärin hieman useammin lievemmistä fyysisen väkivallan muodoista, kuten kiinni tarttumisesta ja tönimisestä, mutta vakavammassa fyysisessä väkivallassa sukupuolten välillä ei ole eroa. Niin ikään mielenkiintoisena havaintona voidaan todeta, että miehet ovat ilmoittaneet jonkin verran useammin heihin kohdistuneesta uhkailusta, vaikka ero ei kaikkina mittausvuosina olekaan tilastollisesti merkitsevä. Seksuaalisen väkivallan osalta sukupuolten välinen ero on selvä, sillä naiset ovat ilmoittaneet heihin kohdistuneesta seksuaalisesta väkivallasta – tai sellaisen yrityksestä – miehiä useammin jokaisena mittausvuotena.

Väkivallan ja uhkailun kohdentumista eri ikäryhmiin (15–34, 35–54 ja 55–74) vuosina 2012–2016 on tarkasteltu kuviossa 4. Tarkastelun kohteena ovat väkivallalla uhkaaminen sekä kaikki fyysinen väkivalta (pl. seksuaalinen väkivalta). Tulokset osoittavat, että erityisesti fyysisen väkivallan kohdalla ikäryhmittäiset erot ovat huomattavia jokaisena mittausvuonna; 15–34-vuotiaiden ikäryhmässä väkivallan kokemisen esiintyvyys on noin nelinkertainen 54–74-vuotiaisiin nähden. Niin ikään väkivallalla uhkaamisessa erot ovat huomattavia, joskin nuorimman ja keskimmäisen ikäryhmän ero on tässä tekotyypissä olennaisesti vähäisempi kuin fyysisessä väkivallassa. Trenditarkastelun perusteella havaitaan edelleen, että väkivalta- ja uhkailukokemusten ikäryhmittäisessä esiintyvyydessä ei tutkimusjaksolla ole tapahtunut olennaisia muutoksia, joskin 55–74-vuotiaiden ikäryhmässä uhkailun yleisyys näyttäisi vuonna 2012 olleen muita mittausvuosia korkeammalla tasolla.

Kuvio 4 Uhkailu- ja väkivaltatilanteiden kohteeksi joutuneet vuosina 2012–2016 ikäryhmittäin (% 15–74-vuotiaista sekä 95 % luottamusväli; * Vuoden 2012 fyysistä väkivaltaa koskevat kysymykset eivät olleet täysin vertailukelpoisia vuosien 2013–2016 kysymyksiin).

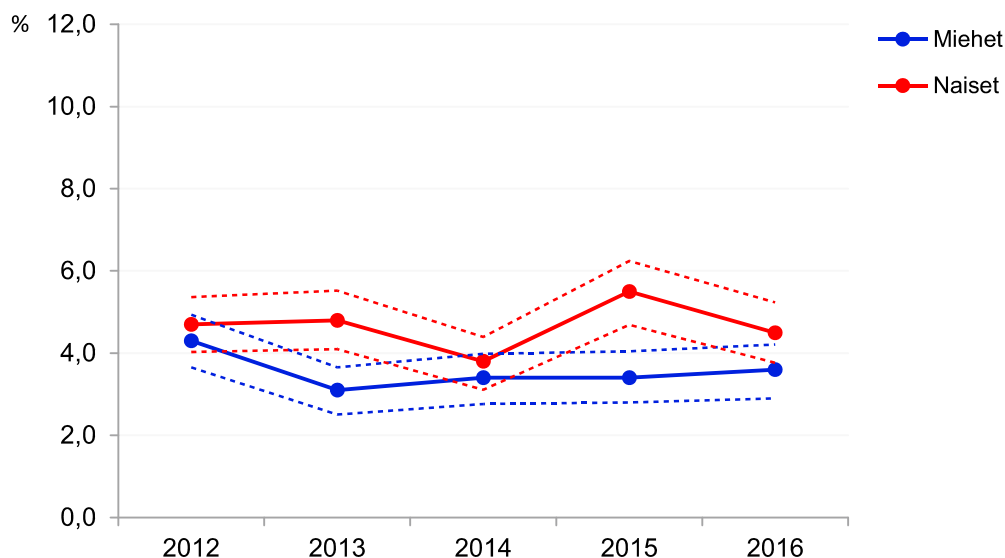
Vammaan johtanut väkivalta. Eräs keino arvioida koetun väkivallan vakavuutta on tarkastella väkivallan seurauksia. Kyselyssä vastaajilta on tiedusteltu, olivatko he saaneet edellä käsiteltyjen tekojen seurauksena fyysisen vamman, kuten mustelman, ruhjeen, haavan tai muun vamman. Pitämällä vamman syntymistä väkivallan vakavuuden kriteerinä, voidaan tasoittaa väkivaltaan liittyviä tulkintaeroja. Näin saadaan objektiivisempi väkivallan yleisyyden mittari.

Taulukko 2 Väkivallan seurauksena fyysisen vamman saaneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2016 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Fyysinen vamma	4,0	3,6	4,5	7,1	6,7	4,2	1,2
Vastaajat yhteensä* (painottamaton n)	6112	2740	3372	590	716	1799	3005

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaismäärään.

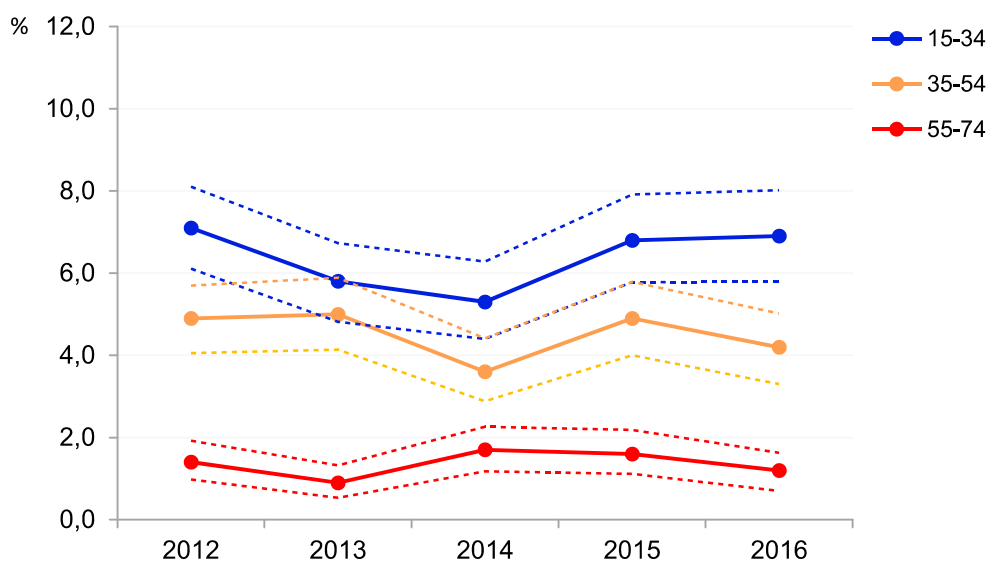
Kyselyn mukaan neljä prosenttia 15–74-vuotiaista suomalaisista oli vuonna 2016 saanut vamman väkivallan seurauksena (taulukko 2). 15–34-vuotiaiden joukossa noin seitsemän prosenttia vastaajista ilmoitti fyysiseen vammaan johtaneesta väkivallasta, vanhimmassa ikäryhmässä vammaan johtaneen väkivallan kokeminen oli selkeästi harvinaisempaa. Miesten ja naisten välinen ero ei vuoden 2016 mitauksessa ollut tilastollisesti merkitsevä.

Kuvio 5 Vamman aiheuttaneen väkivallan kohteeksi joutuneet vuosina 2012–2016 sukupuoli mukaan (% miehistä ja naisista sekä 95 % luottamusväli).

Kuvioissa 5 ja 6 on tarkasteltu sukupuolen ja ikäryhmän mukaisia eroja vamman aiheuttaneen väkivallan esiintyvyydessä vuosina 2012–2016. Tulokset osoittavat, että sukupuolten väliset erot ovat tarkastelujaksolla pysyneet verraten vakaina, joskin yksittäisten tarkasteluvuosien kohdalla esiintyy jonkin verran vaihtelua. Kaikki tarkasteluvuodet huomioiden viisi prosenttia naisista ja neljä prosenttia miehistä oli ilmoittanut saaneensa väkivallan seurauksena fyysisen vamman viimeisen 12 kuukauden aikana. Kaikkiaan voidaan siis todeta, että fyysisen vamman aiheuttaneen väkivallan kokeminen on kyselyperustaisessa tutkimuksessa jonkin verran yleisempää naisilla. Tuloksia tarkasteltaessa on kuitenkin syytä muistaa, että kyselyillä ei voida luotettavasti mitata kaikkein vakavimman fyysisen väkivallan, kuten henkirikosten tai törkeiden väkivaltarikosten yleisyyttä. Näiden tekemuotojen osalta viranomaislähteet tuottavat väestökyselyitä luotettavampaa tietoa. Viranomaislähteet osoittavatkin, että hyvin vakava fyysinen väkivalta kohdistuu selkeästi useammin miehiin (Lehti 2017; Kääriäinen ym. 2017).

Ikäryhmittäinen tarkastelu (kuvio 6) osoittaa niin ikään verraten pysyvää tasoa vamman aiheuttaneen fyysisen väkivallan esiintyvyydessä. Vanhimmassa ikäryhmässä (55–74-vuotiaat) vamman aiheuttaneen väkivallan esiintyvyys on tarkastelujaksolla ollut selvästi vähäisintä, ollen keskimäärin yhden prosentin tasolla vuosina 2012–2016, kun taas tätä nuoremmissa ikäryhmissä vastaavat osuudet ovat olleet viisi prosenttia ja kuusi prosenttia vastaajista. Tulokset korostavat havaintoa, että fyysisen väkivallan kokeminen painottuu nuorimpiin ikäryhmiin sekä kyselylähteiden että poliisin tietoon tulleen rikollisuuden osalta (ks. Kääriäinen ym. 2017, 64).

Kuvio 6 Vamman aiheuttaneen väkivallan kohteeksi joutuneet vuosina 2012–2016 ikäryhmittäin (% ikäryhmästä sekä 95 % luottamusväli).

Tapahtumapaikka. Aikaisemmissa rikosuhritutkimuksissa on havaittu, että väkivallan kokeminen liittyy tyypillisesti tietynlaisiin paikkoihin tai tilanteisiin, joissa on kohonnut väkivallan riski. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi työpaikat, joissa kohdataan väkivaltaisesti käyttäytyviä asiakkaita, sekä sellaiset baarit ja ravintolat ympäristöineen, joissa on alkoholihumalasta johtuva kohonnut riski kohdata väkivaltaa. Parisuhteeseen liittyvä tai tuttavien keskeinen väkivalta tapahtuu usein uhrin kotona tai muussa yksityisasunnossa.

Työpaikallaan tai työtehtävissään henkilöiden välistä uhkailua tai fyysistä väkivaltaa oli kokenut kuusi prosenttia 15–74-vuotiaista (kaikki tekemuodot otettu huomioon, ks. kuvio 1). Naiset olivat kohdanneet työssään väkivaltaa tai uhkailua miehiä yleisemmin. Ero juontuu todennäköisimmin sukupuolten erilaisesta sijoittumisesta työmarkkinoille: naiset työskentelevät miehiä useammin terveys- ja sosiaalipalvelualoilla, joissa on kohonnut riski kohdata väkivaltaa tai uhkailua asiakkaiden tai potilaiden taholta (Työturvallisuuskeskus 2010)³. Erityisen yleistä työpaikalla koettu väkivalta onkin 25–54-vuotiaiden naisten keskuudessa, joista useampi kuin joka kymmenes oli vuoden aikana kokenut työtehtävissään uhkailua tai fyysistä väkivaltaa. Tässä ikäryhmässä miesten työpaikalla kokeman uhkailun ja väkivallan esiintyvyys oli noin viisi prosenttiyksikköä matalampi.

³ Joillakin miesvaltaisilla aloilla, kuten vartiointialalla ja poliisissa, riski joutua väkivallan uhriksi on huomattavan korkea. Näiden alojen riskialttius ei kuitenkaan näy väestötason tarkasteluissa, koska alalla työskentelevien henkilöiden lukumäärä on huomattavasti pienempi kuin sosiaali- ja terveysalalla.

Taulukko 3 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet tapahtumapaikan, sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2016 (%)

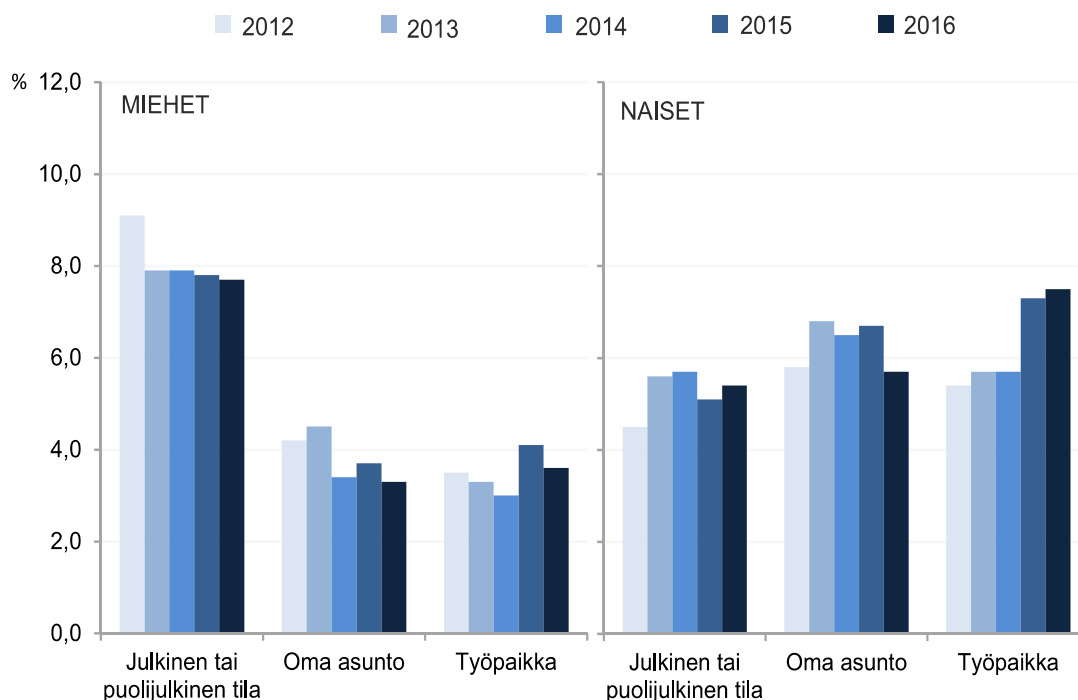
	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Työpaikalla tai työtehtävissä	5,5	3,6	7,5	6,0	8,0	7,5	2,1
Ravintolassa tai kahvilassa (asiakkaana)	3,9	4,7	3,2	9,6	6,5	3,2	0,7
Julkisella paikalla	4,1	5,1	3,3	9,3	6,0	3,5	1,7
Omassa asunnossa	4,5	3,3	5,7	6,5	6,7	4,9	2,1
Toisen henkilön asunnossa	1,7	1,6	1,8	5,0	2,0	1,2	0,6
Muissa paikoissa	1,6	1,6	1,6	4,1	2,1	1,1	0,9
Vastaajat yhteensä* (painottamaton n)	6103	2737	3366	588	716	1998	2999

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaisuuteen.

Miehet sen sijaan joutuivat naisia useammin uhkailun tai väkivallan kohteeksi ravintoloissa tai baareissa sekä julkisilla paikoilla. Julkisilla paikoilla erityisesti nuoret miehet olivat joutuneet alttiiksi väkivallan uhalle, baareissa ja ravintoloissa sekä nuoret miehet että nuoret naiset. Vanhimpaan ikäryhmään kuuluvat eivät juuri kohdanneet väkivaltaisia tilanteita julkisilla paikoilla tai ravintoloissa, joka heijastanee myös erilaisia vapaa-ajan viettämiseen liittyviä rutiinotoimintoja.

Yksityisasunnoissa uhkailu- ja väkivaltatilanteet kohdistuivat yleisemmin naisiin. Erityisen usein kotona tapahtuvasta uhkailusta ja väkivallasta ilmoittivat nuorimpiin ikäryhmään kuuluvat naiset, joista noin joka kymmenes ilmoitti kysytyistä tilanteista. Naisten kotona kokema väkivalta tai sillä uhkaaminen oli miehiä yleisempää tai ainakin yhtä yleistä kaikissa ikäryhmissä.

Seuraavassa tarkastelun kohteena on väkivallan tai uhkailun tapahtumapaikkaa koskeva kehitys vuosina 2012–2016. Tarkastelu on rajattu yleisempiin tapahtumapaikkoihin siten, että julkinen paikka ja ravintolat, baarit ja kahvilat on yhdistetty yhdeksi luokaksi (julkinen tai puolijulkinen tila). Tulokset on esitetty oheisessa kuviossa (kuvio 7) sukupuolen mukaan eriteltynä.

Kuvio 7 Uhkailu- ja väkivaltatilanteiden kohteeksi joutuneet tapahtumapaikan ja sukupuolen mukaan vuosina 2012–2016 (% miehistä ja naisista)

Keskeisenä havaintona voidaan todeta, että naisten työpaikoillaan kokemat uhkailu- ja väkivaltatilanteet ovat tarkastelujaksolla lisääntyneet. Vuonna 2012 noin viisi prosenttia naisista ilmoitti työpaikallaan tai työtehtävissään tapahtuneista tilanteista, kun vastaava osuus vuonna 2016 oli yli kaksi prosenttiyksikköä korkeampi. On mahdollista, että havaittu kehitys on jatkumoa jo aikaisemmissa uhritutkimuksissa esitetyille havainnoille, joiden mukaan erityisesti naisten kohtaaman työpaikaväkivallan yleisyys lisääntyi 2000-luvun alkupuolella (Sirén ym. 2010, 15). Muiden tapahtumapaikkojen osalta olennaisia muutoksia ei viime vuosina ole havaittu.

Kokonaisuutena tapahtumapaikkakohtainen tarkastelu osoittaa, että naisten ja miesten uhrkokemukset eroavat olennaisesti tyypillisen tapahtumapaikan suhteen. Miehillä julkinen tai puolijulkinen tila on poikkeuksetta yleisin väkivallan ja uhkailun tapahtumapaikka, kun taas naisilla kyseisten tilanteiden tapahtumapaikat ovat tasaisemmin jakautuneet. Miehiin verrattuna naisten kokemat tilanteet tapahtuvat kuitenkin yleisemmin yksityisasunnossa ja yhä useammin myös työpaikalla tai työtehtävissä. Huomionarvoista onkin, että erityisesti naisten osalta työtehtävissä kohdattu uhkailu ja väkivalta näyttäytyy varsinkin uudemmissa mittauksissa merkittävimpänä väkivallan tapahtumaympäristönä.

Uhkailun tai väkivallan tekijä. Väkivaltatilanteita voidaan kuvata myös uhrin ja tekijän suhteen mukaan. KRT-lomakkeessa tekijätahot on jaettu kolmeen peruskategoriaan: entisiin tai nykyisiin puolisoihin tai seurustelukumppaneihin, muihin uhrille lähemmin tuttuihin henkilöihin sekä tuntemattomiin ja puolittuihin (taulukko 4).

Sekä miehet että naiset olivat kokeneet niin uhkailua kuin fyysistäkin väkivaltaa yleisimmin tuntemattomien tai puolittutujen tekijöiden taholta: noin joka kymmenes vastaaja ilmoitti joutuneensa jonkin kyselyssä tarkasteltavan teon kohteeksi kuluneen vuoden aikana juuri tämän tekijäryhmän osalta. Yleisimmin kyseessä olivat uhkailutilanteet, tai tilanteet, jotka sisälsivät tönimistä tai muuta veraten lievää väkivaltaa. Miehet ilmoittivat kokeneensa erityisesti uhkailutilanteita naisia useammin.

Naiset olivat sen sijaan kokeneet miehiä useammin lievää väkivaltaa tai uhkailua nykyisen tai entisen kumppanin taholta. Vakavaluonteisemmassa parisuhdekumppanin tekemässä fyysisessä väkivallassa miesten ja naisten välillä ei kuitenkaan ollut eroa: parisuhdeväkivallan kokemisessa ero syntyy siis siitä, että naiset mainitsivat miehiä useammin väkivallan muotona olleen liikkumisen estäminen, kiinni tarttuminen tai töniminen⁴. Naiset ilmoittivat kumppanin ja tuntemattoman tekemästä seksuaalisesta väkivallasta tai sen yrityksestä miehiä useammin.

Taulukko 4 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet sukupuolen sekä tekijän ja uhrin suhteen mukaan vuonna 2016 (% 15–74-vuotiaista)

	<i>Entinen tai nykyinen puoliso tai seurustelukumppani</i>		<i>Muu uhrin lähemmin tuntema henkilö¹</i>		<i>Tuntematon tai puolittutu²</i>	
	<i>Mies</i>	<i>Nainen</i>	<i>Mies</i>	<i>Nainen</i>	<i>Mies</i>	<i>Nainen</i>
Väkivallalla uhkaaminen	1,2	2,1	2,5	1,4	8,0	5,3
Fyysinen väkivalta yhteensä	2,5	4,6	3,7	3,3	7,7	7,4
Vähintään läimäisyn käsittävä fyysinen väkivalta	1,5	1,9	1,8	1,6	2,9	3,2
Seksuaalinen väkivalta tai sen yritys	0,3	1,1	0,3	0,3	0,3	1,0
Kaikki tekemuodot yhteensä	3,1	5,7	4,8	4,3	11,2	11,1
Vastaajat yhteensä (painottamaton n)	2740	3369	2740	3369	2740	3369

¹ Veli, sisko, isä, äiti, lapsi, ystävä, tuttava tai työtoveri.

² Uhrin satunnaisesti kohtaama henkilö, työssä kohtaama asiakas, potilas tai vastaava.

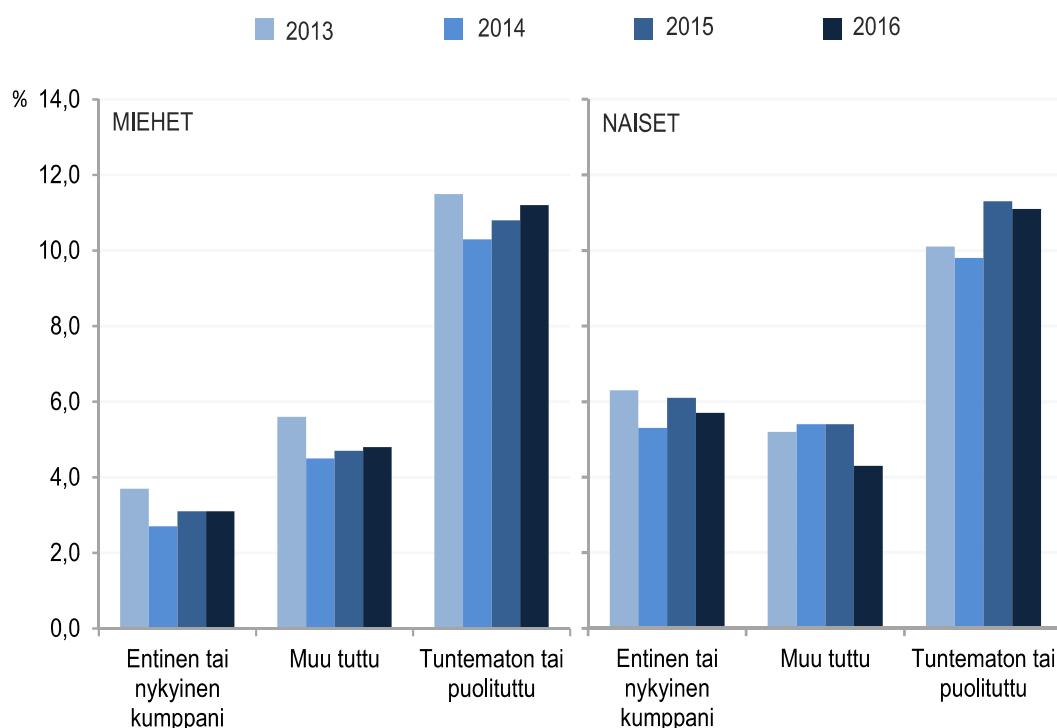
Taulukossa esiintyviä eri tekotyyppejä ei voi laskea yhteen, koska sama vastaaja on voinut kokea sekä uhkaamista että fyysistä väkivaltaa. Kohta ”fyysinen väkivalta yhteensä” käsittää vastaajat, jotka ilmoittivat kokeneensa mitä tahansa fyysistä väkivaltaa, pois lukien seksuaalinen väkivalta.

Kuviossa 8 on tarkasteltu eri uhkailun ja väkivallan kokemista (sisältäen uhkailun, kaikki fyysisen väkivallan muodot sekä seksuaalisen väkivallan) tekijän sekä uhrin sukupuolen mukaan vuosina 2013–2016⁵. Sekä miesten että naisten osalta havaitaan, että tarkastelujaksolla ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia uhkailu- ja väkivaltatilanteiden tekijäprofiilissa – lähes kaikissa tekijäryhmissä vuositasoon vaihtelu on ollut korkeintaan yhden prosenttiyksikön tasolla. Kaikkiaan havaitaan, että miesten ja naisten välillä on ylipäätään hyvin vähän eroa siinä, kenen taholta uhkailun ja väkivallan kohteeksi joudutaan. Merkittävimpänä erona voidaan kuitenkin mainita nykyinen tai entinen puoliso tai kumppani, joiden osalta miesten ja

⁴ Parisuhteessa tapahtuneen väkivallan esiintyvyyttä ja piirteitä on raportoitu tarkemmin erillisessä julkaisussa, joka perustuu vuoden 2012 Kansallisen rikosuhritutkimuksen aineistoon (Danielsson & Salmi 2013).

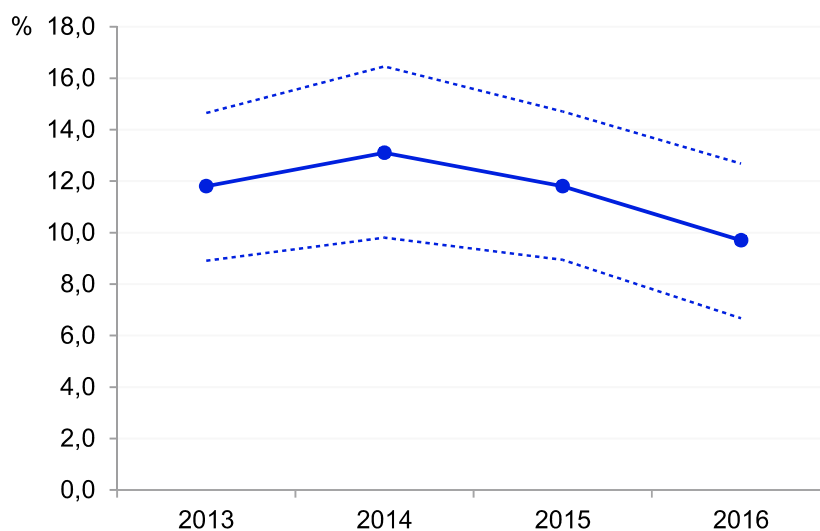
⁵ Vuotta 2012 koskeva aineisto ei kaikilta osin ole vertailukelpoinen, joten se on jätetty tarkastelun ulkopuolelle; poikkeamista ks. esim. kuvio 1.

naisten välinen ero on tarkastelujaksolla ollut noin 2–3 prosenttiyksikköä. Tämä vastaa suuruusluokaltaan miesten ja naisten välistä eroa omassa asunnossa koetussa väkivallassa ja uhkailussa (kuvio 7). Mielenkiintoisena yksityiskohtana voidaan pitää sitä, että sukupuolten välillä ei tyypillisesti ole ollut eroa teoissa, joissa tekijä on ollut uhrille tuntematon tai puolittutu. Ottaen huomioon miesten ja naisten väliset erot yksityisen ja julkisen tapahtumapaikan osalta (kuvio 7), voidaan tulkinna esittää, että miehet ja naiset kokevat yhtä paljon uhkailua ja väkivaltaa tuntemattomien taholta, mutta erilaisissa tapahtumaympäristöissä – miehet julkisissa tiloissa, naiset taas työtehtävissään.

Kuvio 8 Uhkailu- ja väkivaltatilanteiden kohteeksi joutuneet tekijän ja uhrin suhteen sekä sukupuolen mukaan vuosina 2013–2016 (% miehistä ja naisista)

Poliisille ilmoittaminen. Uhritutkimusten keskeisiä tavoitteita on mitata myös sellaista rikollisuutta, joka ei tule poliisin tietoon. Tiedustelemalla vastaajilta, onko heidän kokemansa teko tullut poliisin tietoon, voidaan tarkastella sekä piilorikollisuuden yleisyyttä että kansalaisten alttiutta ilmoittaa kokemiaan tekoja poliisille. Vuosien 2013–2016 kyselyissä vastaajilta on tiedusteltu uhrikokemuksien yhteydessä, olivatko he itse tai joku heidän kotitaloudestaan kuluneen vuoden aikana ilmoittaneet vastaajaan kohdistuneesta uhkailusta tai väkivallasta (Suomen) poliisille.

Kuvio 9 Teon tuleminen poliisiin tietoon vähintään läimäisyn käsittävstä fyysisestä väkivallasta vuosina 2013–2016 (% väkivaltaa kokeneista ja 95 % luottamusväli).

Kaikkiaan poliisiin tietoon tulleiden tekojen osuudessa ei havaita muutosta vuosina 2013–2016, vaan osuus on pysynyt noin 10–13 prosentissa koko tarkastelujakson (kuvio 9). Vuoden 2016 kyselyssä vähintään läimäisyn käsittävää väkivaltaa kokeneista 10 prosenttia kertoi jostakin tapauksesta ilmoitetun poliisille. Miesten ja naisten välillä ei havaittu eroa poliisiin tietoon tulemisessa⁶. Kaikkiaan on huomattava, että poliisiin tietoon tulemista koskevat havaintomäärät ovat varsin pieniä ja havaittujen osuuksien luottamusvälit ovat verraten suuria.

⁶ Vuosien 2013–2016 kyselyissä miesten ja naisten välillä on ollut tilastollisesti merkitsevä ero vain vuonna 2014, ks. Danielsson & Salmi 2015.

3 VÄKIVALLAN PELKO

Väkivaltakokemusten ohella Kansallisessa rikosuhritutkimuksessa tarkastellaan vastaajien pelkoa joutua väkivallan uhriksi erilaisissa tilanteissa sekä liikkumisen välttämistä paikoissa, jotka vastaajat kokevat uhkaaviksi. Vastaajilta kysyttiin, olivatko he viimeisen vuoden aikana pelänneet joutuvansa väkivallan kohteeksi liikkueensa iltaisin kodin ulkopuolella, ollessaan töissä tai suorittaessaan työtehtävää tai jonkin perheenjäsenen taholta. Kysymykset kartoittavat pelkoa katu-, työ- sekä perheväkivallan uhriksi joutumisesta. Lisäksi kysyttiin, oliko vastaajan asuinalueen lähistöllä, noin kilometrin säteellä, paikka jota vastaaja välttää väkivallan uhan vuoksi.

Väkivallan pelko. Kysytyistä pelon muodoista yleisintä oli pelkääminen kodin ulkopuolella iltaisin. Vuonna 2016 32 prosenttia vastaajista ilmoitti pelänneensä joutuvansa tällaisen väkivallan kohteeksi ainakin kerran kuluneen vuoden aikana – naisista 40 prosenttia ja miehistä 24 prosenttia (taulukko 5). Alle 25-vuotiaista puolet oli pelännyt katuväkivaltaa vähintään kerran kuluneen vuoden aikana. Vanhimmissa ikäryhmissä pelko väkivallan uhriksi joutumisesta kodin ulkopuolella oli vähäisempää. On kuitenkin huomattava, että vanhemmista vastaajista merkittävä osa ei oman ilmoituksensa mukaan liikkunut iltaisin lainkaan kodin ulkopuolella.

Taulukko 5 Kodin ulkopuolella iltaisin tapahtuvaa väkivaltaa pelänneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2016 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Vähintään kerran vuodessa	32,0	24,0	40,0	49,8	48,9	31,0	16,1
Ei liiku iltaisin kodin ulkopuolella	6,7	3,5	10,0	2,4	1,8	3,8	14,2
Vastaajat yhteensä* (painottamaton n)	6086	2728	3358	587	713	1791	2993

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaismäärään.

Noin joka kahdeksas (14 %) vastaajista ilmoitti pelänneensä väkivallan kohteeksi joutumista työpaikalla tai työtehtävissä (taulukko 6). Laskettaessa osuus vain niiden joukosta, jotka olivat kyselyn toteutushetkellä työelämässä, työpaikkaväkivaltaa pelänneiden osuus oli 17 prosenttia. Naisista 20 prosenttia oli ainakin kerran vuoden aikana pelännyt joutuvansa väkivallan kohteeksi työtehtävissään, miehistä vajaa kymmenes (9 %). Kun vastaavat osuudet lasketaan vain työelämässä olevien keskuudesta, oli naisista 25 prosenttia pelännyt työpaikkaväkivaltaa ainakin kerran vuoden aikana ja miehistä 10 prosenttia. Naisista suurempi osa ei kyselyn toteutushetkellä ollut lainkaan työelämässä. Ikäryhmittäisen tarkastelun perusteella selviää, että työpaikalla kohdattua väkivaltaa pelättiin eniten 25–54-vuotiaiden vastaajien keskuudessa. 25–34-vuotiaista työelämässä olevista naisista noin neljännes ilmoitti pelänneensä vuoden aikana työpaikalla tapahtuvaa väkivaltaa.

Taulukko 6 Työpaikalla tai työtehtävissä väkivaltaa pelänneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2016 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Vähintään kerran vuodessa	14,4	8,9	20,1	14,6	22,5	19,3	5,2
Ei työelämässä	15,6	11,4	19,8	10,2	4,3	4,1	35,5
Vastaajat yhteensä (painottamaton n)	6080	2730	3350	588	716	1792	2982

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaismäärään.

Perheväkivallan pelkoa mitattiin kysymällä, oliko vastaaja pelännyt joutuvansa väkivallan kohteeksi jonkun perheenjäsenen taholta. Tekijä saattoi siis olla esimerkiksi vastaajan puoliso, vanhempi, sisar tai lapsi. Pelko joutua perheväkivallan uhriksi oli tarkastelluista väkivallan muodoista kaikkein vähäisintä – kaikkiaan vain viisi prosenttia vastaajista ilmoitti pelänneensä perheenjäsenen tekemää väkivaltaa kuluneen vuoden aikana (taulukko 7). Miehistä neljä prosenttia oli pelännyt joutuvansa väkivallan uhriksi jonkun perheenjäsenen taholta, kun taas naisten keskuudessa noin kuusi sadasta oli pelännyt väkivaltaa perheenjäsenen tekemänä. Perheväkivallan pelko oli verraten tasaista kaikissa ikäryhmissä, mutta vähäisintä vanhimmassa ikäryhmässä. Vanhimmassa ikäryhmässä suurempi osa asui kuitenkin yksin, jolloin esimerkiksi puoliso ei ole yhtä potentiaalinen väkivallan tekijä.

Taulukko 7 Perheenjäsenen tekemää väkivaltaa pelänneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2016 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Vähintään kerran vuodessa	4,7	3,6	5,8	5,5	5,9	5,5	3,0
Ei perhettä	2,3	2,0	2,5	0,3	0,5	1,3	5,1
Vastaajat yhteensä (painottamaton n)	6094	2737	3357	588	717	1793	2994

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaismäärään.

Avio- tai avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevista noin neljä prosenttia oli pelännyt perheväkivaltaa ainakin kerran kuluneen vuoden aikana jonkun perheenjäsenen taholta. Avio- tai avoliitoissa elävät eivät eronneet perheväkivallan pelon suhteen naimattomista, eronneista tai asumuserossa olevista vastaajista.

Välttämiskäyttäytyminen. Edellä todettiin, että naiset pelkäsivät miehiä useammin joutuvansa väkivallan kohteeksi eri paikoissa. Naiset myös välttivät selkeästi miehiä useammin kodin lähellä olevia, turvattomiksi kokemiaan alueita (taulukko 8). Naisista kaikkiaan viidennes ilmoitti, että heidän kotinsa lähellä on ainakin yksi alue, jota he välttävät väkivallan uhan vuoksi. Miehillä osuus oli vain puolet tästä. Kaikkiaan 16 prosenttia vastaajista ilmoitti välttävänsä jotakin kotinsa lähellä olevaa aluetta väkivallan uhan vuoksi.

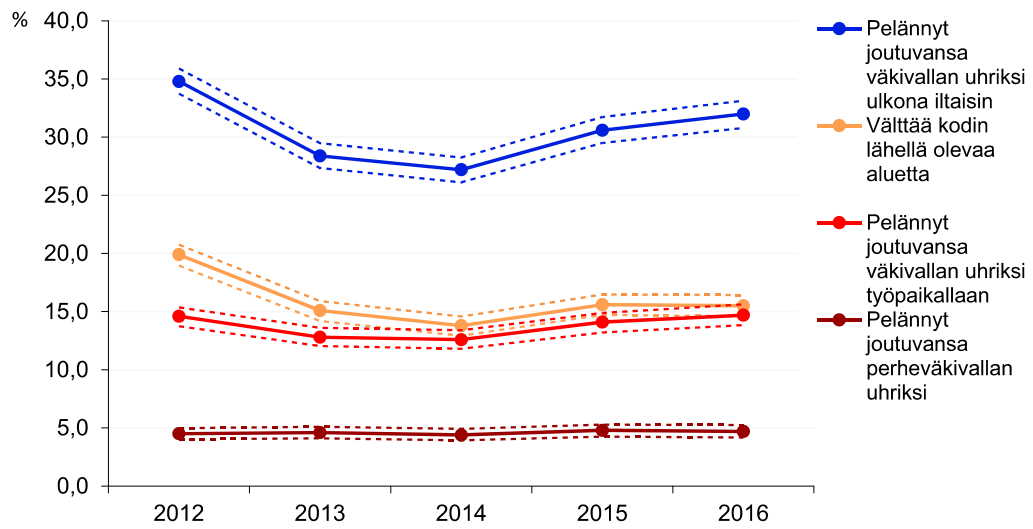
Taulukko 8 Vastaajan kodin lähistöllä alue, jota välttää väkivallan uhan vuoksi sukupuolen ja tilastollisen kuntaryhmän mukaan vuonna 2015 (% 15–74-vuotiaista)

	Kaikki	Sukupuoli		Tilastollinen kuntaryhmä			
		Mies	Nainen	Pk-seutu	Kaupunkimainen kunta	Taajaan asuttu kunta	Maaseutumainen kunta
Yksi paikka	10,9	8,0	13,9	17,4	11,5	5,3	5,1
Useampi paikka	4,6	2,9	6,3	9,5	4,5	1,4	1,4
Vastaajat yhteensä (painottamaton n)	6096	2736	3360	1161	3023	975	893

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaismäärään.

Taulukossa on tarkasteltu välttämiskäyttäytymisen yleisyyttä myös suhteessa vastaajan asuinkunnan tilastolliseen kuntaryhmään. Kuntaryhmän mukainen tarkastelu osoittaa, että välttämiskäyttäytyminen on voimakkaasti yhteydessä asumiseen kaupunkimaisessa ympäristössä. Pääkaupunkiseudulla noin neljännes ilmoitti välttävänsä jotakin aluetta väkivallan uhan vuoksi, kun Suomen muissa kaupungeissa vastaava osuus oli noin 16 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla oli niin ikään huomattavasti enemmän vastaajia, jotka ilmoittivat välttävänsä useita paikkoja asuinalueensa lähistöllä. Taajaan asutuissa sekä maaseutumaisissa kunnissa välttämiskäyttäytyminen oli merkittävästi harvinaisempaa.

Kuviossa 10 on tarkasteltu eri paikkoja koskevan väkivallan pelon sekä välttämiskäyttäytymisen kehitystä vuosina 2012–2016. Tarkastelun perusteella havaitaan, että perheväkivaltaa pelänneiden osuudessa ei ole tapahtunut muutosta viiden vuoden tarkastelujaksolla, osuuden pysyessä noin viiden prosentin tasolla. Työpaikalla ja ulkona tapahtuvan väkivallan pelko sen sijaan on viime vuosina lisääntynyt. Vuoteen 2014 verrattuna katuväkivallan pelko nousi vuonna 2016 viisi prosenttiyksikköä ja työpaikkaväkivallan pelko kaksi prosenttiyksikköä. Viime vuosien noususta huolimatta osuudet ovat olleet samalla tai matalammalla tasolla kuin vuonna 2012, jolloin erityisesti katuväkivallan pelko oli korkeimmillaan. Kodin lähellä olevan alueen välttämisestä raportoineiden osuus laski vuosina 2012–2013, mutta on sittemmin pysynyt verraten vakaana.

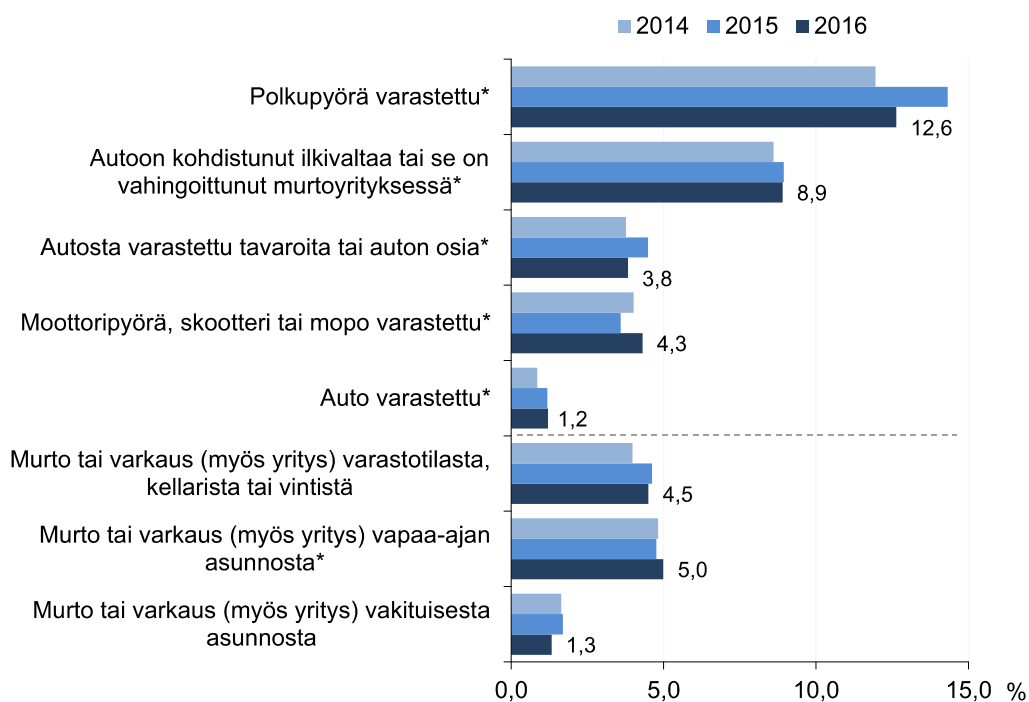

Kuvio 10 Katu-, työpaikka- tai perheväkivaltaa pelänneet sekä kodin lähellä olevaa aluetta välttäneet vuosina 2012–2016 (% 15–74-vuotiaista ja 95 % luottamusväli)

4 OMAISUUSRIKOSTEN KOHTEEKSI JOUTUMINEN

Tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, miten yleistä on joutua omaisuusrikosten kohteeksi. Kyselylomakkeella lueteltiin joukko tyypillisiä yksityishenkilöihin tai kotitalouksiin kohdistuvia rikoksia. Seuraavassa tarkastelu on jaettu sen mukaan olivatko teot kohdistuneet vastaajan kotitalouteen tai sen jonkin jäsenen omaisuuteen vai vastaajan henkilökohtaiseen omaisuuteen.

Kotitalouteen kohdistuneet teot 2014–2016⁷. Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan, oliko hän tai joku muu hänen kotitalouteensa kuuluva joutunut eräiden omaisuuden kohdistuvien rikosten kohteeksi viimeisen 12 kuukauden aikana. Vastaajalta tiedusteltiin myös, oliko hänellä tai jollain hänen kotitalouteensa kuuluvalla käytössään auto, moottoripyörä, skootteri, mopo, polkupyörä tai vapaa-ajan asunto. Tällaiseen omaisuuteen liittyvien omaisuusrikosten yleisyys on ilmoitettu vain siinä joukossa, joilla kyseinen liikenneväline tai asunto oli käytössään. Näin laskettu tekojen yleisyys tekotyypeittäin on esitetty kuviossa 11.

Kuvio 11 Omaisuusrikoksen kohteeksi vuoden aikana joutuneet kotitaloudet rikoksen tekotyyppin mukaan vuosina 2014–2016 (% kotitalouksista, vuoden 2016 tieto merkitty myös numeroin).

(* osuus laskettu vain siinä joukossa, jolla ko. omaisuus oli käytössään)

⁷ Kotitalouteen kohdistuneiden tekojen osalta ei esitetä aikasarjatietoja vuosilta 2012–2013, koska aikaisempina vuosina aineiston analyysissä ei ole ollut mahdollista käyttää kotitaloutta koskevia painokertoimia. Aikaisempien vuosien (ennen vuotta 2014) raporteissa esiintyvät tiedot kuvaavat rikoksista ilmoittaneiden vastaajien, eivät kotitalouksien osuutta, eivätkä siten ole täysin vertailukelpoisia nyt esitettäviin tietoihin. Edellä mainitun muutoksen lisäksi rikosten esiintyvyyden laskentatapaan on tehty tarkistuksia liittyen kuluvälineiden omistamiseen, minkä vuoksi tässä esittävät tiedot voivat poiketa aikaisemmista raporteista.

Polkupyörän varkaus oli yleisin kyselyssä tarkastelluista omaisuusrikoksista. Pyörävarkaudesta ilmoittaneiden kotitalouksien osuus oli vuoden 2016 kyselyssä 13 prosenttia, mikä oli samalla tasolla kuin aikaisempina vuosina⁸. Viime vuosina polkupyörävarkauden kohteeksi joutuneiden kotitalouksien määrä on vaihdellut 12 ja 14 prosentin välillä. Kaikkiaan kyselyjärjestelmän tiedot näyttäisivät olevan yhdenmukaisia vakuutusyhtiöille ja poliisille ilmoitettujen polkupyörävarkauksien kehityksen kanssa: noin 10 vuoden aikavälillä polkupyörävarkaudet ovat lisääntyneet, mutta aivan viime vuosina polkupyörävarkauksien määrä näyttäisi tasaantuneen (Finanssialan Keskusliitto 2017).

Autoon kohdistunut vahingonteko oli toiseksi yleisin kulkuvälineeseen kohdistunut omaisuusrikos: noin yhdeksän prosenttia kotitalouksista ilmoitti taloutensa käytössä olevaan autoon kohdistuneesta vahingonteosta. Tavaroiden varastamisesta autosta ilmoitti neljä prosenttia kotitalouksista, mutta varsinaisen autovarkauden kohteeksi oli kuitenkin joutunut vain yksi sadasta kotitaloudesta. Suhteessa tätä yleisempi oli moottoripyörän, mopon tai skootterin varkaus, josta ilmoitti neljä prosenttia kyseisen kulkuneuvon omistavista talouksista. Tältä osin on kuitenkin huomattava, että lukumääräisesti kyse on kyselyn mukaan jotakuinkin yhtä yleisestä ilmiöstä. Kaikkiaan kulkuvälineisiin kohdistuneissa rikoksissa ei ole havaittavissa olennaista muutosta viime vuosien aikana.

Asuin- ja vapaa-ajan rakennusten osalta yleisimmät rikokset olivat asunnon varastotilasta varastaminen sekä vapaa-ajan asunnosta varastaminen tai varastamisen yritys, joista ilmoitti noin viisi prosenttia kotitalouksista. Vakituiseen asuntoon kohdistuneesta varkaudesta tai varkauden yrityksestä ilmoitti vain prosentti talouksista. Kaikki edellä mainitut osuudet olivat samalla tasolla kuin aikaisemmissa kyselyissä.

⁸ Lähes kahden prosenttiyksikön laskusta huolimatta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

Taulukko 9 Kotitalouden hallussa tai käytössä olevaan liikennevälineeseen kohdistuneen omaisuusrikoksen kohteeksi joutuneet kotitaloudet tilastollisen kuntaryhmän mukaan vuonna 2016 (%)

	Kaikki	Kuntaryhmä			
		Pk-seutu	Kaupunkimainen kunta	Taajan asuttu kunta	Maa-seutumainen kunta
Auto varastettu ¹	1,2	1,3	1,3	0,6	1,5
Autosta varastettu tavaroita tai auton osia ¹	3,8	4,7	4,1	2,5	3,6
Autoon kohdistunut ilkivaltaa tai se on vahingoittunut murtoyrittäjässä ¹	8,9	14,1	9,2	5,9	5,2
painottamaton n* (auto käytössä)	5221–5229	859–861	2566–2574	919	841–843
Moottoripyörä, skootteri tai mopo varastettu ¹	4,3	5,6	7,1	0,5	1,0
painottamaton n* (moottoripyörä tms. käytössä)	1091	107	515	235	229
Polkupyörä varastettu ¹	12,6	14,4	14,7	8,1	8,3
painottamaton n* (polkupyörä käytössä)	5371	1019	2690	889	733

¹ Yleisyys ilmoitettu vain siinä joukossa, jolla ko. liikenneväline oli käytössä.

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaismäärään.

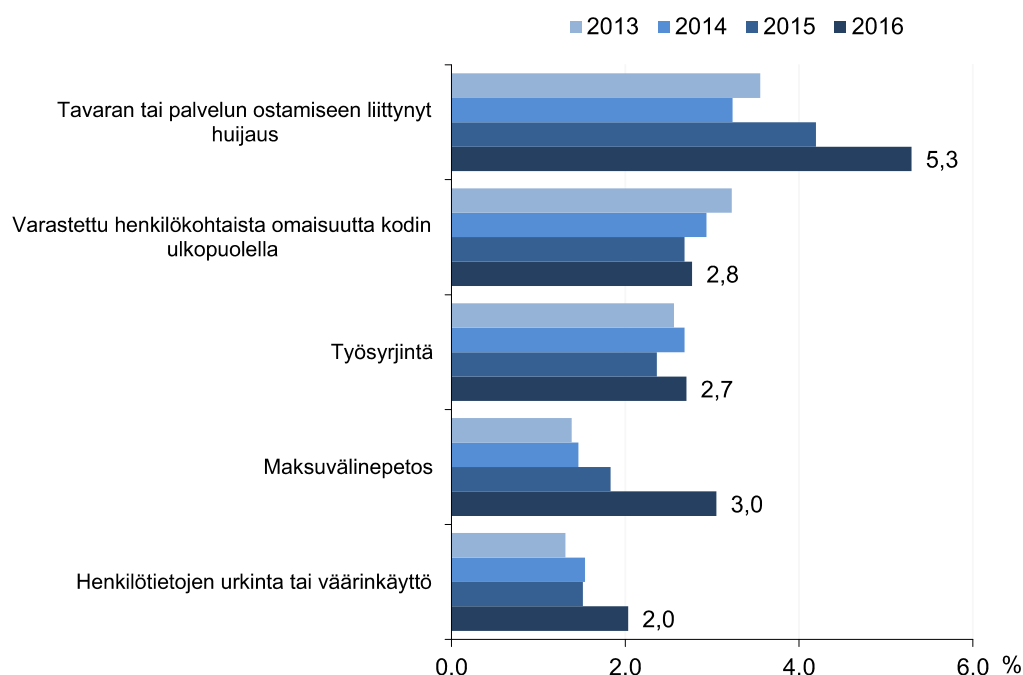
Kuntaryhmittäinen tarkastelu osoittaa, että kulkuneuvoihin liittyvät omaisuusrikokset olivat hieman yleisempiä kaupunkimaisissa ympäristöissä (taulukko 9). Pääkaupunkiseudun ja muiden kaupunkien välillä ei ollut olennaisia eroja kulkuneuvoihin kohdistuneissa omaisuusrikoksissa, lukuun ottamatta autoon kohdistunutta ilkivaltaa, joka on selvästi yleisempää pääkaupunkiseudulla muuhun Suomeen verrattuna. Niin ikään asuntojen varastiloihin kohdistuneet varkaudet tai varkauden yritykset olivat yleisempiä kaupunkimaisissa ympäristöissä: pääkaupunkiseudulla seitsemän prosenttia kotitalouksista ilmoitti varastotilaan kohdistuneesta varkaudesta tai sen yrityksestä ja muissa kaupunkimaisissa kunnissa viis prosenttia, kun taas muissa kuntatyypeissä osuudet olivat 2–3 prosenttiyksikköä matalampia (taulukkoa 10).

Taulukko 10 Vakituiseen asuntoon kohdistuneen omaisuusrikoksen kohteeksi joutuneet kotitaloudet tilastollisen kuntaryhmän mukaan vuonna 2016 (%)

	Kaikki	Kuntaryhmä			
		Pk-seutu	Kaupunki- mainen kunta	Taajan asuttu kunta	Maa- seutu- mainen kunta
Murto tai varkaus (myös yritys) vakituisesta asunnosta	1,3	1,7	1,4	0,5	1,2
Murto tai varkaus (myös yritys) varastotilasta, kellarista tai vintistä	4,5	6,6	4,8	2,7	2,1
Vastaajat yhteensä* (painottamaton n)	6100	1160	3027	976	893

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaismäärään.

Henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuneet teot 2013–2016. Kotitalouteen tai sen jäseniin kohdistuneiden omaisuusrikosten lisäksi vastaajalta tiedusteltiin, oliko hän itse joutunut joidenkin selkeämmin yksilöön kohdistuvien omaisuusrikosten tai työsyryntään kohteeksi. Kuviossa 12 on esitetty henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuneiden tekojen ja työsyryntään kohteeksi joutumisen yleisyys vuosina 2013–2016.

Kuvio 12 Henkilöön kohdistuvan omaisuusrikoksen kohteeksi joutuneet rikosten tyypin mukaan vuosina 2013–2016 (% 15–74-vuotiaista, vuoden 2016 tieto merkitty myös numeroin)

Henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuvien rikosten osalta voidaan havaita joidenkin selkeitä muutoksia aikaisempiin mittauksiin nähden. Vuoden 2016 kyselyssä petosrikoksiksi katsottavat huijaukset sekä maksuvälinepetokset lisääntyivät molemmat noin prosenttiyksiköllä edellisvuoteen nähden; näistä erityisesti tavaran tai palvelun ostamiseen liittyvien huijauksien esiintyvyys on kasvanut jo kaksi vuotta peräkkäin. Havainto on yhdenmukainen ilmi tulleen petosrikosten kehitykseen

2000-luvulla, minkä katsotaan liittyvän verkkokaupan, erityisesti verkossa tapahtuvan vertaiskaupan lisääntymiseen (Aaltonen ym. 2017). Petosrikosten lisäksi myös henkilötietojen urkinnan tai väärinkäytön – eli niin sanotun identiteettivarkauden – kohteeksi joutuneiden osuus kasvoi vuonna 2016. Muiden omaisuusrikosten kohdalla muutosta aikaisempiin vuosiin ei havaittu.

Taulukossa 11 henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuvia rikoksia on tarkasteltu sukupuolen ja ikäryhmän mukaan. Tulokset osoittavat, aikaisempien vuosien tapaan, että miesten ja naisten väliset erot omaisuusrikosten kohteeksi joutumisessa ovat erittäin vähäisiä. Olennaisin ero muodostui petosrikosten kohteeksi joutumisessa, joiden osalta miehiin kohdistuneiden petosrikosten yleisyys oli lähes kaksi prosenttiyksikköä korkeampi kuin naisilla. Tulos on yhdenmukainen aikaisempien kyselyiden kanssa, jotka ovat niin ikään osoittaneet miesten joutuvan naisia useammin petosrikosten kohteeksi⁹. Huomattavammat erot näyttäisivätkin sukupuolen sijaan paikantuvan ikäryhmien välisiin eroihin omaisuusrikosten kohteeksi joutumisessa. Nuoremmassa ikäryhmässä omaisuuden varastaminen, petoksen kohteeksi joutuminen sekä työsyryntä olivat olennaisesti yleisempiä kuin vanhemmissa ikäryhmässä, kun taas 25–54-vuotiaiden ryhmissä maksuvälinepetokset sekä identiteettivarkaudet olivat muita ikäryhmiä yleisempiä. Vanhimmassa ikäryhmässä lähes kaikki omaisuusrikosten muodot olivat harvinaisempia kuin muissa ikäryhmässä.

Taulukko 11 Henkilöön kohdistuvan omaisuusrikoksen tai työsyryntän kohteeksi joutuneet rikoksen tyypin, sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2016 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Varastettu henkilökohtaista omaisuutta kodin ulkopuolella ¹	2,8	3,0	2,5	4,6	2,8	2,2	2,5
Tavaran tai palvelun ostamiseen liittynyt huijaus	5,3	6,3	4,3	7,3	7,6	5,1	3,4
Maksuvälinepetos ²	3,0	3,1	3,0	1,0	3,7	3,8	2,9
Henkilötietojen urkinta tai väärinkäyttö	2,0	2,4	1,6	1,1	2,0	2,3	2,2
Työsyryntä ³	2,7	2,4	3,0	4,6	3,8	2,3	1,7
Vastajat yhteensä* (painottamaton n)	6100	2735	3365	586	718	1795	2999

¹ Esimerkiksi lompakko, luottokortti tai matkapuhelin.

² Pankki- tai luottokorttia käytetty ilman lupaa tai tililtä on anastettu rahaa muulla tavoin.

³ Etnisyyteen, sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vastaavaan liittyvä kokemus työssä tai työhönottotilanteessa tapahtuvasta syrjinnästä.

* puuttuvien taustatietojen vuoksi rivit eivät kaikilta osin summaudu kokonaismäärään.

⁹ Poikkeuksen muodostaa vuoden 2015 kysely, jolloin sukupuolten välillä ei havaittu eroa.

KIRJALLISUUS

- Aaltonen, Mikko, Danielsson, Petri & Suonpää, Karoliina (2017) Omaisuusrikokset. Teoksessa: *Rikollisuustilanne 2016 – Rikollisuus ja seuraamusjärjestelmä tilastojen valossa*, 105–146. Katsauksia 22/2017. Helsinki: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. <<http://hdl.handle.net/10138/191756>> (viitattu 28.7.2017).
- Danielsson, Petri & Kääriäinen, Juha (2016) *Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2015 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. Katsauksia 13/2016. Helsinki: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsingin yliopisto. <<http://hdl.handle.net/10138/161960>> (viitattu 31.7.2017).
- Danielsson, Petri & Salmi, Venla (2015) *Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2014 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. Katsauksia 3/2015. Helsinki: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsingin yliopisto. <<http://hdl.handle.net/10138/155645>> (viitattu 31.7.2017).
- Danielsson, Petri & Salmi, Venla (2013) *Suomalaisten kokema parisuhdeväkivalta 2012. Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. Verkkokatsauksia 34/2013. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152609>> (viitattu 31.7.2017).
- Danielsson, Petri, Salmi, Venla & Sirén, Reino (2014) *Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2013 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. Verkkokatsauksia 37/2014. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152606>> (viitattu 31.7.2017).
- Finanssialan Keskusliitto (2017) Vuosia kasvaneet polkupyörävarkaudet kääntyivät loivaan alamäkeen. <<http://www.finanssiala.fi/uutismajakka/sivut/polkupyoravarkaudet-loivaan-alamakeen.aspx>> (viitattu 27.7.2017).
- Heiskanen, Markku (2002) *Väkivalta, pelko, turvattomuus*. Surveytutkimusten näkökulmia suomalaisten turvallisuuteen. Tutkimuksia 236. Helsinki: Tilastokeskus.
- Kivivuori, Janne (2014) Understanding Trends in Personal Violence: Does Cultural Sensitivity Matter? Teoksessa: Tonry, Michael (toim.) *Why Crime Rates Fall, and Why they Don't*. Crime and Justice, Vol. 43, 289–340. Chicago: University of Chicago Press. <<http://dx.doi.org/10.1086/677664>> (viitattu 31.7.2017).
- Kivivuori, Janne, Sirén, Reino & Danielsson, Petri (2012) Gender framing effects in victim surveys. *European Journal of Criminology*, 9(2), 142–158. <<http://dx.doi.org/10.1177/1477370811424383>> (viitattu 31.7.2017). <<http://hdl.handle.net/10138/160000>> (viitattu 11.4.2016).
- Kääriäinen, Juha, Lehti, Martti, Danielsson, Petri & Aaltonen, Mikko (2017) Pahoinpitely- ja ryöstörikokset. Teoksessa: *Rikollisuustilanne 2016. Rikollisuus ja seuraamusjärjestelmä tilastojen valossa*, 49–80. Helsinki: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsingin yliopisto. Katsauksia 22/2017. <<http://hdl.handle.net/10138/191756>> (viitattu 28.7.2017).
- Lehti, Martti (2017) *Henkirikoskatsaus 2017*. Katsauksia 19/2017. Helsinki: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsingin yliopisto. <<http://hdl.handle.net/10138/175210>> (viitattu 31.7.2017).
- Sirén, Reino, Aaltonen, Mikko & Kääriäinen, Juha (2010) *Suomalaisten väkivaltakokemukset 1980–2009. Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 103. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152511>> (viitattu 31.7.2017).
- Sirén, Reino (2011) *Uuden rikosuhritutkimuksen kehittäminen*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 109. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152504>> (viitattu 31.7.2017).

- Sirén, Reino, Danielsson, Petri & Kivivuori, Janne (2013) *Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2012*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen verkkokatsaus 28/2013. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152572>> (viitattu 31.7.2017).
- Tilastokeskus (2017) Rikos- ja pakkokeinoilasto. <<http://findikaattori.fi/fi/57>> (viitattu 21.9.2017).
- Työturvallisuuskeskus (2010) Työväkivallan riskiammatit. Helsinki: Työturvallisuuskeskus. <https://ttk.fi/files/1660/Tyovakivallan_riskiammatit.pdf> (viitattu 31.7.2017)

LIITTEET

Kyselyn toteutus ja aineisto

Kyselyn aiheet. Rikosuhrikyselyn pääaiheena oli omaisuusrikosten ja uhkailun tai väkivallan kohteeksi joutuminen. Ennen näitä aiheita vastaajilta tiedusteltiin, missä määrin he pitävät eräitä lomakkeella lueteltuja tekoja väkivaltana (väkivallan tulkinta). Vastaajilta kysyttiin myös, kuinka monta kertaa he olivat viimeisen vuoden aikana pelänneet joutuvansa väkivallan kohteeksi jossain tilanteessa. Vastaajien itse kokemaa väkivaltaa selvitettiin kysymyksellä, jossa lueteltiin joukko uhkailun ja väkivallan muotoja. Samalla tavoin on menetelty aikaisemmin suomalaisissa uhritutkimuksissa. Lomakkeella kysyttiin, oliko vastaaja viimeisen 12 kuukauden aikana joutunut jonkin luettelossa mainitun teon kohteeksi ja oliko uhkailija tai väkivallan tekijä joku läheinen, muu tuttu vai tuntematon henkilö. Omaisuusrikosten osalta meneteltiin samaan tapaan, kysymättä kuitenkaan uhrin suhdetta tekijään. Väkivallasta esitettiin vielä joukko lisäkysymyksiä, jotka koskivat teon tapahtumapaikkaa, väkivallan toistuvuutta ja fyysisen vamman aiheuttanutta väkivaltaa. Kyselyn lopussa oli lisäksi rikosentorjunta-asenteita ja tuomioistuiminen toimintaa koskevia käsityksiä kartoittava osio, jonka tulokset raportoidaan erikseen.

Aineiston kerääminen. Tutkimuksen perusjoukkona olivat 15–74-vuotiaat Suomessa (mukaan lukien Ahvenanmaa) vakituisesti asuvat henkilöt. Tästä joukosta poimittiin tutkimusta varten Väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä yhteensä 14 000 henkilön ositettu otos. Otanta ositettiin äidinkielen mukaan siten, että otoksessa oli 13 099 suomen- tai ruotsinkielistä henkilöä 901.

Otokseen valikoituneet henkilöt saivat syyskuussa 2016 postitse kyselylomakkeen sekä saatekirjeen, jossa selvitettiin tutkimuksen tarkoitus. Kuoreen oli vastausaktiivisuuden lisäämiseksi laitettu kuulakärkikynä. Suomenkielisille lähetettiin suomenkielinen lomake, ruotsinkielisille ruotsinkielinen lomake ja muun kielisille suomenkielinen lomake. Muun kielisille lähetetyn lomakkeen mukana lähetettiin saatekirje, jossa selostettiin tutkimuksen tarkoitus lyhyesti suomeksi, ruotsiksi, englanniksi sekä venäjäksi. Kaikissa saatekirjeissä mainittiin mahdollisuudesta vastata kyselyyn myös verkkolomakkeella. Verkkolomake oli toteutettu yhteensä neljällä kielellä: suomeksi, ruotsiksi, englanniksi sekä venäjäksi. Kaksi jälkimmäistä kieltä olivat siis saatavilla vain verkkolomakkeella. Tämä kerrottiin vieraskielisille lähetetyssä saatekirjeessä.

Niille, jotka eivät olleet vastanneet määräaikaan mennessä, postitettiin lomake uudelleen noin kuusi viikkoa ensimmäisen kirjeen jälkeen. Tästä noin kahden viikon kuluessa lähetettiin vielä muistutuskortti henkilöille, jotka eivät vielä olleet vastanneet kyselyyn. Aineiston keräys päätettiin 22.2.2017, jolloin verkkolomake suljettiin ja paperilomakkeita ei enää otettu vastaan. Paperilomakkeiden tiedot tallennettiin optisesti Tutkimustie Oy:n toimesta ja yhdistettiin verkkovastausten kautta kerättyyn aineistoon. Vastauksia saatiin kaikkiaan 6 159 kappaletta, joista 5 268 paperimuodossa ja 891 verkkolomakkeen kautta. Kaikkiaan kyselyn vastausprosentti oli 44,0.

Aineiston analyysi. Vastaamisaste kyselyyn vaihteli väestöryhmittäin. Nuorten vastaamisaste oli huomattavasti alempi kuin vanhempien ja miesten vastaamisaste alempi kuin naisten. Aineiston analyysissä katoa on korjattu jälkiosittamalla, painottaen saadut vastaukset (havainnot) vastaamaan jakaumaltaan sukupuolen, 20-vuotiskäryhmän ja maakunnan mukaan ositettua väestöä (31.12.2016).

Kotitalouksia koskevassa tarkastelussa käytettiin kotitalouspainoja. Painokerroimet laskettiin oletuksella, että kunkin kotitalouden sisällymistodennäköisyys oli suhteessa taloudessa asuvien 15–74-vuotiaiden lukumäärään. Tämä kerrottiin yksilötason painolla (ks. edellä) ja skaalattiin siten, että painojen keskiarvo oli 1.

Raportissa esitetyt tulokset ovat estimaatteja, joihin sisältyy otannasta johtuvaa satunnaisvaihtelua. Osuuksien esittämisessä ja vertailussa käytettiin 95 prosentin luottamustasoa. Estimaattien tarkkuutta kuvaa niiden luottamusväli, joka perustuu oletukseen, että tarkastelun kohteena oleva ryhmä on satunnaisotos vastavasta perusjoukosta.

Tekstiosiossa raportoitavat erot eri ryhmien välillä ovat tilastollisesti merkitseviä 95 prosentin luottamustasolla, ellei muuta mainita. Siten raportin tekstiosiossa esitettävä ero esimerkiksi miesten ja naisten välillä voidaan havaita 95 prosentin todennäköisyydellä myös kyselyn perusjoukossa.